

Курсова робота

на тему:

“Аналіз фінансових результатів”

ПЛАН

ВСТУП

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ

АНАЛІЗ ВАЛОВОГО ПРИБУТКУ

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ПОЗАРЕАЛІЗАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ

АНАЛІЗ ВПЛИВУ НА ПРИБУТОК ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ, ЯКІ БАЗУЮТЬСЯ НА КАТЕГОРІЇ
МАРЖИНАЛЬНОГО ДОХОДУ

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Особливістю формування ринкових відносин є посилення таких факторів, як конкурентна боротьба, технологічні зміни, комп'ютеризація обробки економічної інформації, безперервні нововведення в податковому законодавстві та інше. В таких умовах перед менеджерами господарства постає велика кількість питань:

якою повинна бути стратегія і тактика сучасного господарства в умовах переходу до ринку;

як раціонально організувати фінансову діяльність господарства для подальшого його “розквіту”;

яким чином визначити показники господарської діяльності, які б забезпечували стійке фінансове становище господарства в подальшому його функціонуванні?

На ці та інші важливі запитання може дати відповідь об'єктивний фінансовий аналіз, який дозволяє найбільш раціонально розподілити трудові, матеріальні і фінансові ресурси.

Мета фінансового аналізу - оцінити фінансовий стан господарства на основі виявлених результатів, дати рекомендації для подальшого його покращення.

Поскільки фінансовий стан оцінюється перш за все по статтях бухгалтерського балансу і додатків до нього, то такий аналіз можна назвати зовнішнім.

Основним завданнями його є:

оцінка фінансових результатів;

оцінка майнового стану;

аналіз фінансової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності господарства;

дослідження стану і динаміки дебіторської і кредиторської заборгованості;

аналіз ефективності вкладеного капіталу.

Внутрішній фінансовий аналіз більш глибоко досліджує причини фінансового стану, ефективність використання основних і оборотних засобів, взаємозв'язок показників об'єму, собівартості і прибутку. Для цього в якості джерела інформації використовують додаткові дані фінансового обліку (нормативну і планову інформацію). Інформаційною базою фінансового аналізу являється бухгалтерська звітність.

Бухгалтерська звітність являє собою систему показників, які відображають майновий і фінансовий стан господарства, а також фінансові результати його діяльності за звітний період.

Відомості про фінансові результати містяться у формі №2 "Звіт про фінансові результати". В цій формі показана така структура звітного періоду діяльності господарства: прибуток (збиток) звітного періоду складається із суми показників прибутку (збитку) від фінансово-господарської діяльності і інших позареалізаційних витрат. Для інвесторів і аналітиків ця форма в багатьох відносинах важливіша ніж баланс, так як в ній є динамічна інформація про те, яких успіхів набуло господарство на протязі року і за рахунок яких факторів, які масштаби його діяльності.

За даними форми №2 проводять аналіз фінансових результатів діяльності господарства як по загальному об'єму в динаміці, так і по структурі, факторний аналіз прибутку і рентабельності.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ

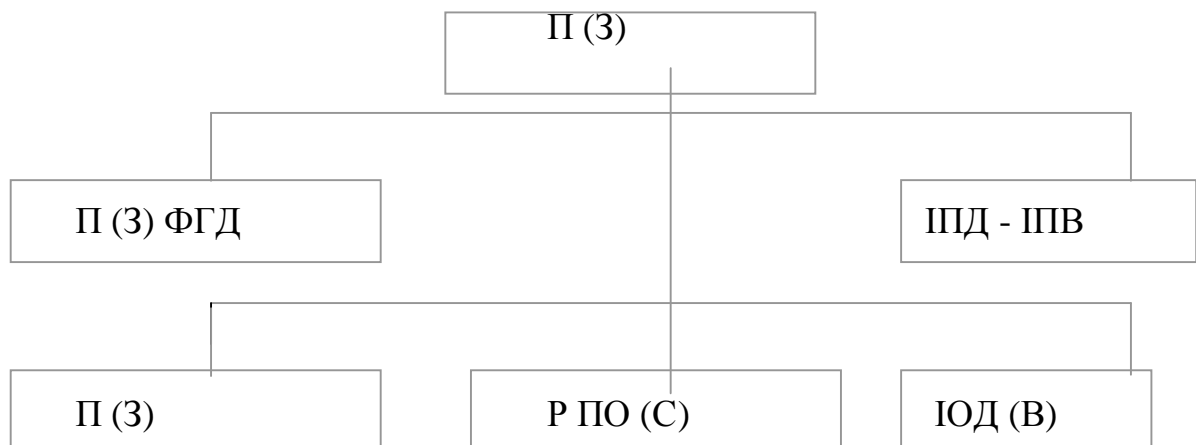
Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність господарства при виробленні товарів і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню ефективності його діяльності. Ефективність виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності господарства виражається в досягнутих фінансових результатах. Загальним фінансовим результатом є валовий прибуток.

Значення прибутку зумовлене тим, що з однієї сторони він залежить в основному від якості роботи господарства, підвищує економічну зацікавленість його робітників в найбільш ефективному використанні ресурсів, так як прибуток - основне джерело виробничого і соціального розвитку господарства, а з другої сторони - він служить важливим джерелом для формування державного бюджету. Таким чином у рості прибутку заінтересовані як господарство, так і держава.

Структуру формування загального фінансового результату в умовах ринкової економіки можна розглянути по такій схемі:

Схема 1

Структура формування загального фінансового результату.

де:

П (З) - прибуток (збиток) звітного періоду;

П (З) ФГД - прибуток (збиток) від фінансово-господарської діяльності;

ПД - інші позареалізаційні доходи;

ПВ - мінус інші позареалізаційні витрати;

П (З) Р - прибуток (збиток) від реалізації;

ПО (С) - проценти до одержання (до сплати);

ІОД (В) - інші операційні доходи (витрати).

Прибуток (збиток) від реалізації визначається за такою формулою:

П (З) Р = ВР - СР - КВ - УВ, де:

ВР - виручка від реалізації товарів, продукції, робіт і послуг в нетто оцінці;

СР - собівартість реалізації товарів, робіт і послуг в нетто оцінці;

КВ - комерційні витрати;

УВ - управлінські витрати.

Проценти до одержання (до сплати) відображають суми, які підлягають у відповідності з договорами про одержання (про сплату) дивідендів (процентів) по облігаціям, депозитам.

Інші операційні доходи (витрати) являють собою дані по операціях, зв'язані з рухом майна господарства (основних засобів, запасів, цінних паперів та ін). До них частково відносять:

реалізація основних засобів і іншого майна;

списання основних засобів з балансу по причині морального зносу;

здача майна в оренду;

анулювання виробничих заказів (договорів);

зупинка виробництва, яке не дало продукції та інше.

Разом з операціями зв'язаними з рухом майна господарства, в склад операційних доходів і витрат включають також:

результати переоцінки майна і зобов'язань, вартість яких виражена в іноземній валюті (курсова різниця);

сума належних до сплати окремих видів податків і зборів за рахунок фінансових результатів.

До складу інших позареалізаційних доходів входять такі:

кредиторська і дебіторська заборгованість, по якій термін позовної давності закінчився;

присудженні чи призначені боржникові штрафи, пені і неустойки за порушення господарських договорів;

прибуток минулих років виявлений у звітному році;

зарахування на баланс майна, яке виявилось в надлишку за результатами інвентаризації (витрат);

суми страхового відшкодування і покриття з інших джерел збитків від стихійного лиха, пожеж, аварій, інших надзвичайних подій.

До складу інших позареалізаційних витрат включають такі:

суми оцінки виробничих запасів, готової продукції і товарів у відповідності із встановленим порядком;

збитки від списання дебіторської заборгованості, по якій закінчився термін позовної давності;

присудження чи призначення організацією штрафів за порушення господарських договорів;

збитки по операціях минулих років, виявлені у звітному році та інші.

Для того, щоб керувати прибутком, необхідно проводити об'єктивний системний аналіз формування, розподілу і використання прибутку, який дозволив виявити резерви його росту. Такий аналіз важливий як для внутрішніх, так і для зовнішніх суб'єктів, оскільки ріст прибутку визначає ріст потенційних можливостей господарства, підвищує ступінь його ділової активності, збільшує розміри доходів засновників і власників, характеризує фінансове здоров'я господарства.

На даний час можна виділити такі основні завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства:

оцінка плану (прогнозу) прибутку;

вивчення складу і структури прибутку в динаміці;

виявлення і кількісний вимір впливу факторів, які формують прибуток;

виявлення й оцінка можливих резервів росту прибутку і рентабельності;

розробка рекомендацій по найбільш ефективному формуванню і використанню прибутку з розрахунком перспектив розвитку господарства;

аналіз порогу прибутку.

Аналіз повинен також показати вплив на прибуток порушення договірної, технологічної і фінансової дисциплін.

Узагальнена інформація для аналізу фінансових результатів подана у формі №2 для річної і квартальної бухгалтерської звітності “Звіт про фінансові результати”, у формі №1 для річної і періодичної бухгалтерської звітності “Бухгалтерський баланс”, у формі №5 для річної і квартальної бухгалтерської звітності “Додаток до балансу”.

АНАЛІЗ ВАЛОВОГО ПРИБУТКУ

Аналіз валового прибутку починають з дослідження його динаміки як по загальній сумі, так і в розмірі його складових елементів - так званий горизонтальний аналіз. Потім проводять вертикальний аналіз, який виявляє структурні зміни у складі валового прибутку.

Для оцінки рівня і динаміки показників валового прибутку складають таблицю по наступній формі:

Таблиця 1

Динаміка балансового прибутку у господарстві "Зоря" за 2000 р.

Показники	Базовий період		Звітний період		Відх. зв. періоду від базисного	
	Сума	В% до заг. Обсягу	Сума	В% до заг. Обсягу	Сума	В% до заг. Обсягу
1	2	3	4	5	6	7
Прибуток від реалізації	1748,5	97,2	3198,1	88,7	1449,6	183,0
Проценти до одержання	8,8	0,5	41,8	1,2	33,0	475,0
% до сплати	4,8	0,3	11,0	0,3	6,2	229,2
Інші операційні доходи	72,6	4,0	512,8	14,2	440,2	706,3
Інші операційні витрати	35,2	1,96	125,5	3,48	90,3	356,5
Прибуток від фін. - госп. діял.	1789,9	99,5	3616,2	100,2	1826,3	202,0
Інші позареаліз. доходи	20,4	1,13	19,8	0,5	0,6	97,1
Інші позареаліз. витрати	11,0	0,61	32,5	0,9	21,5	295,9
Всього: валовий прибуток	1799,3	100,0	3603,5	100,0	1804,2	200,3

Як видно з таблиці 1, господарство досягло високих результатів господарської діяльності у звітному році в порівнянні з минулим, про що і свідчить збільшення загальної суми прибутку на 1804,2 тис. грн. або на 100,3%. Такий ріст прибутку є результатом збільшення практично всіх складових частин прибутку, крім інших позареалізаційних доходів, які зменшилися на 0,6 тис. грн. ., що відповідно і скоротило валову суму прибутку. В більшій мірі збільшились такі показники, як прибуток від реалізації і інші операційні доходи на 1449,6 і 440,2 тис. грн. відповідно. Вони ж складають більшу частину від валового прибутку, так частина прибутку від реалізації в звітному році складає майже 89%, а в попередньому

- 97,2%, інші операційні доходи в звітному періоді - 14,2%, а в минулому - 4,0%.

Резервом росту прибутку в звітному періоді могло стати скорочення величини різних збитків: % до сплати, інші операційні витрати і позареалізаційні витрати на 118,4 тис. грн. (6,2+90,3+21,5).

Для більш глибокого аналізу досліджують склад кожного елементу валового прибутку і фактори, які вплинули на нього.

Всі фактори можна поділити на дві групи:

зовнішні;

внутрішні.

До зовнішніх факторів відносять:

природні умови;

транспортні умови;

соціально-економічні умови;

рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків;

ціни на виробництво та інше.

Внутрішні фактори діляться на фактори першого і другого порядку. До факторів першого порядку відносять зміни: прибутку від реалізації, % до одержання (до сплати), інших операційних витрат (доходів), інших позареалізаційних доходів (витрат).

Факторами другого порядку являються зміни: об'єму реалізованої продукції, структури реалізованої продукції, собівартості продукції, ціни продукції.

Взаємозв'язок факторів першого і другого порядку з валовим прибутком прямий, за виключенням собівартості, зниження якої приводить до збільшення прибутку. Фактори першого порядку є складовими елементами валового прибутку і розрахунок їх впливу показаний в таблиці 1.

Фактори другого порядку безпосередньо впливають на прибуток від реалізації і відповідно, і на загальну суму прибутку. Методика розрахунку їх впливу буде показана далі.

При розробці міроприємств для подальшого збільшення прибутку використовують не тільки результати аналізу, але і загальновідомі прийоми: своєчасне списання безнадійних боргів, використання методу ЛФО при оцінці запасів, формування зносу нематеріальних активів, зниження податків за рахунок використання пільгових податкових платежів, затримка виплат заробітної плати робітникам та ін. .

Для ефективного управління використанням одержаного прибутку проводять аналіз його використання. Методика аналізу аналогічна вищевикладеній методиці формування прибутку, тобто досліджують структуру використання прибутку в динаміці і впливу кожного напрямку використання на загальну величину прибутку.

Як видно із схеми 2 “Структура використання прибутку” сума чистого прибутку залежить від встановлених законодавством України пільг і ставки податку на прибуток. Після сплати податку на прибуток в бюджет, господарство самостійно визначає напрямки використання прибутку, основна частина якого розподіляється згідно установчих документів і по бажанню власників.

Наявність значних відхилень у фонди використання можна розглядати як одну з характеристик вибраної господарством стратегії у здійсненні фінансової діяльності. В умовах неплатоспроможності господарства дану частину використання прибутку доцільно розглядати як потенціальний резерв власних засобів, котрі при зміні співвідношення в розподілі прибутку між фондами споживання і нагромадження можна було направити на збільшення оборотних засобів.

Схема 2

Структура використання прибутку

Нагадаємо, що фонд споживання являється джерелом засобів господарства, зарезервованих для здійснення заходів для соціального розвитку і матеріального заохочення колективу господарства:

- безкоштовна матеріальна допомога на необхідні потреби робітників;
- видача безпроцентних позик;
- оплата харчування працівників;
- оплата медичної допомоги, медикаментів, путівок на оздоровлення та інші.

Фонд нагромадження є джерелом засобів господарства, який акумулює прибуток для створення нового майна. Утворений фонд нагромадження показує ріст майнового стану господарства, збільшення власних засобів.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Раніше згадувалося і було доведено на прикладі таблиці 1, що найважливіша складова валового прибутку - прибуток від реалізації, зв'язаний з факторами виробництва і реалізації. В першу чергу аналізують загальну зміну прибутку від реалізації.

Таблиця 2

Оцінка прибутку від реалізації у господарстві "Зоря" за 2000 р.

Показники	Базисний період	Звітний період	Відхилення в сумі (+; -)	Звітний період в% до базисного
Виручка від реалізації продукції	27723,8	59730,7	32006,9	215,4
Собівартість реалізації продукції	19819,1	42743,4	22924,3	215,7
Комерційні витрати	2779,9	6217,8	3437,9	223,7
Управлінські витрати	3376,3	7571,4	4195,1	224,3
Прибуток від реалізації продукції	1748,5	3148,1	1449,6	183,0

Як видно із таблиці 2, ріст прибутку від реалізації продукції на 1449,6 тис. грн. або 83%, зумовлений ростом виручки від реалізації продукції на 215,4% (32006,9 тис. грн.).

Однак практично в таких самих пропорціях (115,7%, 123,7%, 124,3%) збільшились всі види затрат.

Отже, подальше скорочення затрат являється резервом росту прибутку від реалізації у аналізованому господарстві.

Загальна сума резерву визначається по графі третій таблиці 2:

22924,3+3437,9+4195,1=30557,3 (тис. грн.)

Подальше дослідження прибутку від реалізації складається з розрахунку факторів, які впливають на його обсяг:

Зміна відпускних цін на продукцію;

Зміна обсягу продукції;

Зміна в структурі реалізованої продукції;

Зміна у собівартості продукції;

Зміна у собівартості за рахунок структурних зрушень в складі продукції;

Зміна цін на матеріали і тарифів на послуги;

Зміна затрат на 1 грн. продукції.

Вихідні дані для факторного аналізу прибутку від реалізації продукції наведені і таблиці 3, яка має такий вигляд:

Таблиця 3

Факторний аналіз прибутку від реалізації господарстві "Зоря" за 2000 р.

Показники	Базисний період	Реалізація звітнього періоду в базисних цінах	Звітний період
Виручка від реалізації продукції	27723,8 3 q0 p0	31714,2 3q1 p0	59730,7 3q1 p1
Собівартість реалізованої продукції	19819,1 3q0 c0	22685,7 3q1 c0	42743,4 3q1 c1
Прибуток від реалізації	1748,5 P0	1943,5 P10	3198,1 P1

де:

q1 - кількість реалізованої продукції в звітньому році;

q0 - кількість реалізованої продукції в базисному році;

p0 - ціна реалізованої продукції в базисному періоді;

p1 - ціна реалізованої продукції в звітньому періоді;

c0 - собівартість реалізованої продукції в базисному періоді;

c_1 - собівартість реалізованої продукції в звітному періоді;

P_0 - прибуток від реалізації базисного періоду;

P_{10} - прибуток від реалізації продукції звітного періоду в базисних цінах і собівартості;

P_1 - прибуток від реалізації звітного періоду.

Використовуючи дані таблиці 3, розрахуємо вплив на прибуток від реалізації основних факторів:

1) Зміна відпускних цін на продукцію розраховується шляхом порівняння даних:

$$59730,7 - 31714,2 = 28016,5 \text{ тис. грн.}$$

Цей розрахунок у формальному має такий вигляд:

$$\rho P(p) = \sum q_1 p_1 - \sum q_1 p_0,$$

де:

$\rho P(p)$ - зміна прибутку за рахунок зміни відпускних цін на продукцію.

2) Зміна об'єму продукції розраховується шляхом множення прибутку базисного періоду на коефіцієнт зміни об'єму реалізації продукції в оцінці за базисною собівартістю:

$$1748,5 \cdot (22685,7 : 19819,1) = 2001 \text{ тис. грн.}$$

Отже, буде 2001 і цю суму порівнюємо з прибутком базисного періоду, тобто $2001 - 1748,5 = 252,9$ тис. грн. .

У вигляді формули можна записати так:

$$\rho P(K_1) = P_0 \cdot K_1 - P_0 = P_0 \cdot (K_1 - 1),$$

де:

$\rho P (K1)$ - зміна прибутку за рахунок зміни об'єму продукції в оцінці базисної собівартості;

$K1$ - коефіцієнт зміни об'єму реалізованої продукції в оцінці за базисною собівартістю. Він визначається за наступною формулою:

$$K1 = \frac{\sum q_1 \cdot c_0}{\sum q_0 \cdot c_0}$$

3) Зміни в структурі реалізованої продукції розраховуються шляхом наступного розрахунку: базисна величина прибутку перемножується на різницю коефіцієнта зміни обсягу реалізації продукції в оцінці за відпускними цінами і коефіцієнта зміни обсягу реалізації продукції за базисною собівартістю. За даними таблиці 3 це виглядає так:

$$1778,5 \cdot (31714,2 : 27753,8 - 22685,7 : 19819,1) = - 1,7485 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, незначні зміни в структурі реалізації (0,001) зменшили суму прибутку від реалізації.

Дані зміни можна записати у вигляді такої формули:

$$\rho P (K1, K2) = P_0 \cdot (K1 - K2),$$

де:

$\Delta P (K1, K2)$ - зміни прибутку за рахунок структурних порушень в об'ємі реалізації продукції;

$K2$ - коефіцієнт зміни об'єму реалізації в оцінці за відпускними цінами.

Він визначається за наступною формулою:

$$K2 = \frac{\sum q1 \cdot p0}{\sum q0 \cdot p0}$$

4) Зміна в собівартості продукції шляхом порівняння:

$$42743,4 - 22685,7 = 20057,7$$

$$\Delta P (o) = \sum q1 \cdot c1 - \sum q1 \cdot c0,$$

де:

$\Delta P (o)$ - зміна прибутку за рахунок зміни у собівартості продукції.

5) Зміна в собівартості за рахунок структурних порушень в складі продукції шляхом порівняння базисної собівартості скорегованої на коефіцієнт росту обсягу продукції з базисною собівартістю фактично реалізованої продукції у звітному періоді, тобто:

$$19819,1 \cdot 31714,2 : 27723,8 - 22685,7 = 1396 \text{ тис. грн.}$$

В формальному вигляді розрахунок виглядає наступним чином:

$$\Delta P (Sk) = \sum q0 \cdot c0 \cdot K2 - \sum q1 \cdot c0,$$

де: $\Delta P (Sk)$ - зміна прибутку за рахунок собівартості в результаті структурних зрушень у складі продукції.

б) Зміни цін на матеріали і тарифів на послуги визначають за даними аналітичного обліку і розрахунками економістів.

В даному господарстві ріст ціни на матеріали і тарифів на послуги в загальній сумі склали 214,2 тис. грн., що привело до зниження прибутку.

7) Зміни затрат на 1 гривню продукції шляхом порівняння базисної собівартості реалізованої продукції звітного року 22685,7 і фактичної

собівартості, вирахованої з розрахунком зміни цін на матеріальні і інші ресурси.

Останній показник не показаний в таблиці 3, дані про нього знаходяться в економічному відділі і в даному господарстві він становить 22439,2 тис грн.

Скорочення на 246,4 грн. (22685,7-22439,2) затрат на 1 грн. продукції в подальшому вплинуло на прибуток, що є результатом режиму економії, який використовується в даному господарстві.

Крім позареалізаційних факторів, досліджуються випадки порушення господарської дисципліни: економія, яка створилася внаслідок порушення стандартів і технічних умов, невиконання планових міроприємств по охороні праці і техніки безпеки та інше.

В даному господарстві ці фактори збільшили суму прибутку на 854,4 тис. грн.

Результати факторного аналізу узагальнюються у таблиці 4.

Таблиці 4.

Результати розрахунків впливу факторів на прибуток від реалізації продукції за 2000 р. у ТзОВ “Зоря”.

Показники	Сума змін (+; -)
1	2
Відхилення прибутку всього, в т. ч. за рахунок факторів	1449,6
Збільшення комерційних витрат	-3437,9
Ріст управлінських витрат	-4195,1
Збільшення відпускних цін на продукцію	28016,5
Збільшення обсягу продукції	252,9
Зміни в структурі продукції	-1,748
Збільшення в собівартості продукції	-20037,7
Зміни у собівартості за рахунок структурних змін даної продукції	13,96
Ріст цін на матеріали і тарифів на послуги	-214,2
Скорочення рівня затрат	246,4
Порушення господарської дисципліни	854,4

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ПОЗАРЕАЛІЗАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ

Фінансові результати від іншої реалізації можуть бути отримані від операцій, пов'язаних з рухом майна підприємства (основних коштів, запасів, цінних паперів). До них відносять реалізація основних фондів і іншого майна. Списання основних фондів з балансу внаслідок морального зносу, здача майна в оренду, забезпечення законсервованих виробничих потужностей і об'єктів, акумулювання виробничих замовлень (договорів), припинення виробництва, що не дало продукції.

Конкретні результати від фінансової діяльності утворюються на підприємстві, якщо воно має фінансові вкладення в цінні папери інших організацій або бере участь у спільній діяльності. Суми належних відповідно до договорів на отримання (до сплати) дивідендів (процентів) по облігаціях, депозитах відбиваються в бухгалтерському звіті по статтях "Відсотки до отримання" і "Відсотки до сплати". Прибутки, що підлягають отриманню по акціях по терміну відповідно до засновницьких документів відображаються у формі №2 по статті "Прибутки від участі в інших організаціях".

Фінансові результати від позареалізаційних операцій є складовою часткою отриманого прибутку звітного року. В умовах переходу до ринкової економіки їх вплив на формування кінцевих фінансових результатів роботи підприємства істотно зріс. Позареалізаційні фінансові результати відображаються в формі №2.

Позареалізаційні фінансові результати, як правило, не плануються, і тому аналіз зводиться до порівняння сум в динаміці за декілька років. У певній мірі таке порівняння дозволяє судити про організацію роботи маркетингової і фінансової служб господарства, з дотриманням умов господарських договорів (контрактів).

При аналізі позареалізаційних фінансових результатів основна увага повинна бути зосереджена на позареалізаційних збитках. Потрібно встановити причини втрат і перевірити правильність і обґрунтованість

віднесення їх на збитки. Так, при наявності збитків від списання безнадійної дебіторської діяльності заборгованості необхідно з'ясувати, при яких обставинах утворилася ця заборгованість, чи була передана справа в арбітражний суд і яке його рішення. Якщо в позові відмовлено судом, то потрібно з'ясувати мотиви відмови.

Ретельному аналізу повинні бути піддані збитки від стихійного лиха. Справа в тому, що в ряді випадків під виглядом збитків від стихійного лиха на цю статтю відносять витрати, викликані безгосподарністю, а також збитки по недостачам і розкраданні.

При аналізі сплачених штрафів, пені і неустойок за порушення умов господарських договорів необхідно з'ясувати, кому і за що сплачені штрафи, які причини і хто є винуватцем. Детальний аналіз позареалізаційних фінансових результатів проводиться за даними облікових реєстрів і первинних документів.

Як видно з таблиці 1 позареалізаційні доходи і збитки господарства склали в звітному періоді відповідно 19,8 і 32,5 тис. грн. (відповідно 0,5 і 0,9% до загального обсягу). Якщо порівняти ці показники із базисними (20,4 і 11,0 тис. грн.), то можна зробити висновок, що позареалізаційні доходи скоротилися на 0,6 тис. грн. (19,8-20,4), а поза реалізаційні витрати зросли на 21,5 тис. грн. (32,5-11,0).

АНАЛІЗ ВПЛИВУ НА ПРИБУТОК ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ, ЯКІ БАЗУЮТЬСЯ НА КАТЕГОРІЇ МАРЖИНАЛЬНОГО ДОХОДУ

В сучасних умовах господарства мають можливість організувати управлінський облік за міжнародною системою, основним принципом якого являється наявність роздільного обліку перемінних і постійних затрат за видами продукції. Основне значення такої системи обліку полягає у високій степені інтеграції обліку, аналізу і прийняття управлінських рішень, що в результаті дозволяє глибоко і оперативно приймати рішення по нормалізації

фінансового стану підприємства. Керівництво підприємства зацікавлене в тому, щоб вижити в конкурентній боротьбі, і завжди прагне отримати максимум прибутку. Такий максимум воно бажає підтвердити аналітичними розрахунками.

Розглянемо методику аналізу прибутку, який базується на категорії маржинального доходу. Маржинальний дохід являє собою суму прибутку і постійних витрат. Ця категорія базується на тому, що повне поглинання всіх постійних витрат передбачає списання їх повної суми на поточні результати господарства і прирівнюється до одного з напрямків розподілу прибутку. У формальному вигляді маржинальний дохід D_m можна показати двома основними формулами:

$$D_m = P + Z_e; D_m = Q - Z_r,$$

де:

P - прибуток; Z_e - постійні витрати; Z_r - змінні витрати; Q - виручка від реалізації.

Для виконання аналітичних розрахунків прибутку від продажі часто використовують показники виручки від продажі і вагової ваги маржинального доходу в виручці від продажі замість показника загальної суми маржинального доходу.

Ці показники взаємозв'язані між собою:

$$D_v = D_m : Q,$$

де:

D_v - питома вага у виручці від продажу маржинального доходу.

В аналітичних розрахунках використовують ще одну модифікацію формули визначення прибутку від продажу, коли відомими величинами є кількість проданого в натуральних одиницях і ставках маржинального

доходу в ціні за одиницю продукції. Знаючи, маржинальний дохід можна записати як

$$D_m = q \cdot D_c,$$

де:

q - кількість проданого в натуральних одиницях; D_c - ставка кардинального доходу в ціні за одиницю продукції, формула $P = D_m - Z_c$ буде записана наступним чином:

$$P = q \cdot D_c - Z_c$$

На прибуток від продажу впливають зміни:

кількості і структури проданого;

рівня цін;

рівня постійних витрат.

Для розрахунку впливу названих факторів використаємо дані таблиці 5.

Виручка від продажу по плану в даному господарстві - 550 тис. грн., в той же час як фактично вона склала - 636 тис. грн.

Постійні витрати на відміну від виручки за планом і фактично не змінилися і склали 132 тис. грн..

Вирахуємо прибуток від продажу за планом, використовуючи формулу:

$$P = Q \cdot D_v - Z_c$$

Таблиця 5

Вихідні дані структури обсягу.

Вид продукції	Відпускна ціна продукції	Змінні витрати на 1 продукції	Питома вага продукції до загального обсягу по продажі	
			за планом	фактично
Зернові	24	14	55	--
Цукрові буряки	8	6	40	20
М'ясо ВРХ	186	108	--	30
Молоко	30	15	5	50

Попередньо розрахуємо питому вагу маржинального доходу в відпускній ціні за продукцією для кожного виду:

Вид продукції	Розрахунок	Результат
Зернові	$(24-14): 24$	0,42
Цукрові буряки	$(8-6): 8$	0,25
Молоко	$(30-15): 30$	0,50

Середня питома вага маржинального доходу у виручці (Dв) для всього обсягу продажі по плану рівне:

$$\frac{0,42 \cdot 55 + 0,25 \cdot 40 + 0,5 \cdot 15}{100} = 0,406$$

Підставивши отримані результати у формулу, визначимо прибуток від продажу по плану:

$$P = 550 \cdot 0,406 - 132 = 91,3 \text{ тис. грн.}$$

Аналогічно визначається фактичний прибуток від продажу. Питома вага маржинального доходу в ціні за одиницю продукції для кожного виду фактично проданої продукції складає:

Вид продукції	Розрахунок	Результат
Цукрові буряки	(8-6): 8	0,25
М'ясо ВРХ	(186-108): 186	0,42
Молоко	(30-15): 30	0,50

Середній Dв для всього об'єму фактичного продажу дорівнює:

$$\frac{0,25 \cdot 20 + 0,42 \cdot 30 + 0,50 \cdot 50}{100} = 0,426$$

Фактичний прибуток від продажу при незмінних цінах і постійних витратах становить:

$$P = 636 \cdot 0,426 - 132 = 138,9 \text{ тис. грн.}$$

Порівняння фактичного прибутку з плановим показує його збільшення на 47,6 тис. грн. (138,9-91,3). Отже, прибуток в порівнянні фактичного із планом збільшився.

За рахунок збільшення проданої продукції, безумовно виростає абсолютна сума прибутку, і це дозволяє рахувати, що при постійній структурі проданого не буде змінюватися середня питома вага маржинального доходу у виручці від продажі. Сума приросту маржинального доходу при збільшенні виручки від продажу склала:

$$(636-550) \cdot 0,406 = 34,9 \text{ тис. грн.}$$

знаючи, що вище точки критичного обсягу продажі і маржинальний дохід, і прибуток від продажі при збільшенні об'єму продажі збільшується на одну і ту ж саму суму, можна розрахувати, що за рахунок збільшення кількості проданого прибуток збільшився на 34,9 тис. грн. Структурні зміни в об'ємі продажу призводять до зміни середньої питомої ваги маржинального доходу як в сторону збільшення так і в сторону зменшення. В нашому випадку спостерігається приріст абсолютної суми маржинального доходу:

$$(0,426-0,406) \cdot 636 = 12,7 \text{ тис. грн.}$$

На ту ж саму суму виріс і прибуток від реалізації за рахунок зміни структури проданого. Перевіримо відповідність впливу обох факторів загальній зміні прибутку.

$$47,6 = 34,9 + 12,7 \text{ тис. грн.}$$

При виборі варіантів структури продажу вирішується питання встановлення цін по кожному виду продукції, приймаючи до уваги ринковий попит, ціни, за якими аналогічні товари продають конкуренти, і загальну суму постійних витрат, яка складається для даних умов продажу. В залежності від цілого ряду причин, ціни на фактично продану продукцію можуть відхилятися від планових, як в сторону збільшення, так і в сторону зменшення, що в свою чергу впливає на суму прибутку від продажу.

Змінно-постійні витрати також впливають на суму прибутку від реалізації. Постійні витрати незмінні тільки умовно, і в окремих випадках їх фактичний рівень може відхилятися від планового. Збільшення постійних витрат знижує суму прибутку від продажу, і навпаки, зменшення постійних витрат збільшує прибуток від продажі.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

В умовах ринкових відносин є виключно велика роль аналізу фінансового стану підприємства. Це пов'язано з тим, що підприємства набувають самостійності і несуть повну відповідальність за результатами своєї виробничо-господарської діяльності перед співвласниками (акціонерами), робітниками, банками і кредиторами.

Ефективність виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності господарства виражається в досягнутих фінансових результатах.

Отже, аналіз фінансових результатів дає можливість оцінити стан господарства. А саме:

при аналізі прибутку оцінюють план (прогноз) прибутку, вивчають склад і структуру прибутку в динаміці, виявляють резерви росту прибутку, розробляють рекомендації по найбільш ефективному формуванню і використанню прибутку з розрахунком перспектив розвитку господарства;

при аналізі валового прибутку досліджують його динаміку як по загальній сумі, так і в розмірі його складових елементів. Для глибокого аналізу досліджують склад кожного елементу валового прибутку і фактори, які впливають на нього, а саме:

природні умови;

транспортні умови;

рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків;

ціни на виробництво;

зміни прибутку від реалізації;

зміни процентів до одержання (сплати);

обсяг реалізованої продукції;

собівартість і ціна продукції.

для ефективного управління використанням одержаного прибутку проводять аналіз його використання;

для аналізу прибутку від реалізації складають розрахунки факторів, які впливають на його обсяг, тобто:

зміна відпускних цін на продукцію;

зміна обсягу продукції;

зміна собівартості продукції та інше;

Аналіз фінансових результатів відіграє важливу роль в розрахунку фінансової діяльності підприємства. Якщо, проаналізувавши дані правильно, визначити, які з них позитивні, а які негативні, тоді лише можна розрахувати прибуток від реалізації, валовий прибуток, тобто можна визначити ефективність господарської діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артеменко В.Г., Белендир М.В. Финансовый анализ - Учебное пособие. - М.: изд-во "Дис", НГАЭ. 1997 г.
2. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник - М: Финансы и статистика, 2000 г.
3. Журавлев В.В., Савруков Н.Т. Анализ хозяйственно-финансовой деятельности предприятий, 1999.
4. Ковальчук М.І. Економічний аналіз в управлінні с/г виробництвом (Ч1): Навч. посібник: - К.: КДЕУ, 1995 р.
5. Коробов М.Я. Фінасово-економічний аналіз діяльності підприємств. Навч. посібн., К.: Знання, 2000.
6. Мних Є.В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств. - К.: НМКВО, 1993 р.
7. Савицкая П.В. Анализ хозяйственной деятельности с/г предприятий. - М., 1998 г.
8. Савчук В.К. Аналіз господарської діяльності с/г підприємств. - К.: Урожай, 1995 р.
9. Тринько Р.І., Яцків М.І. Аналіз господарської діяльності с/г підприємств. - Львів: Вища школа, 1987 р.
10. Юденко В.А. Аналіз фінансових результатів підприємства в умовах реформування бухгалтерського обліку // Фінанси України. - 2000, - №8, с.97-103.
11. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. - Львів: Світ, 1998 р.